โครงการสัมมนา
เรื่อง “การจัดการลุ่มน้ำเชิงระบบพื้นที่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ”
(Area-Based Systematic Watershed Management for Sustainable Development and Climate Change Adaptation)

---

๑. หลักการและเหตุผล

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก (Climate Change) ได้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลกระทบและความเสียหายจากน้ำ ซึ่งส่งผลต่อปัจจัยพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ ทั้งในด้านการเกษตร อุตสาหกรรม การอุปโภคบริโภค ตลอดจนการรักษาระบบนิเวศ โดยคาดการณ์ว่า จะมีแนวโน้มรุนแรง รวมถึงความถี่ของการเกิดการขยายอาณาเขตเพิ่มขึ้น ซึ่งจำเป็นต้องเข้าใจและปรับตัวเพื่อรับมือกับภัยพิบัติดังกล่าว

ปัจจุบันหลายพื้นที่ประสบปัญหา น้ำท่วม (อุทกภัย) ภัยแล้ง การเสื่อมโทรมของทรัพยากรดินและป่าไม้ รวมถึงความสูญเสียทางเศรษฐกิจและสังคม อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศที่มีแนวโน้มรุนแรงและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ จำเป็นต้องเข้าใจระบบลุ่มน้ำ และการจัดการเชิงบูรณาการ โดยเฉพาะศาสตร์เชิงพื้นที่ โดยคำนึงถึงความเชื่อมโยงของทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ ชุมชน และกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่อย่างเป็นระบบ

ศาสตร์การจัดการลุ่มน้ำเชิงพื้นที่ (Area - Based Watershed Management) เป็นแนวคิดการจัดการเชิงพื้นที่ ที่มุ่งเน้นการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาจากฐานข้อมูลทางภูมิศาสตร์ ข้อมูลด้านอุทกวิทยา ข้อมูลด้านอุตุนิยมวิทยา การใช้ที่ดิน มองภาพรวมในมิติของ ต้นน้ำ – กลางน้ำ - ปลายน้ำ ที่มีผลกระทบต่อเนื่องซึ่งกันและกัน การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการประสานความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ การใช้ประโยชน์ และการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติในระดับพื้นที่อย่างยั่งยืน ดังนั้น การจัดการน้ำ ไม่ใช่เพียงแค่การพยายามสู้เพื่อเอาชนะกับน้ำ แต่เป็นการจัดการพื้นที่ลุ่มน้ำเพื่ออยู่ร่วมกับน้ำ ตามพระปณิธานของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในด้านการอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำและการจัดการลุ่มน้ำ คือการ **"สืบสาน รักษา และต่อยอด"** แนวพระราชดำริ รัชกาลที่ ๙ และสมเด็จพระพันปีหลวง โดยมุ่งเน้นการบริหารจัดการทรัพยากรแบบองค์รวม (ดิน น้ำ ป่า) ที่ครบวงจรตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ เพื่อให้ระบบนิเวศคงความสมบูรณ์และเด็กรวมถึงเยาวชนและราษฎรในพื้นที่ห่างไกลสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

ศูนย์สิรินธรเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน หน่วยงานที่มีภารกิจ สนองพระราชดำริ มุ่งเป้าสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยใช้ศาสตร์พระราชาเป็นฐานในการจัดการ เห็นควรจัดโครงการสัมมนาเรื่อง **“การจัดการลุ่มน้ำเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Area-Based Systematic Watershed Management for Sustainable Development and Climate Change Adaptation)”** เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและชุมชนในพื้นที่ อันจะนำไปสู่การกำหนดกรอบ แนวทาง ยุทธศาสตร์และโจทย์เพื่อการวิจัยและพัฒนาวิชาการ รวมถึงมาตรการเชิงนโยบายที่สามารถรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ตลอดจนช่วยแก้ไขปัญหาเชิงระบบในระดับลุ่มน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนในระยะยาว เชื่อมโยงนโยบายระดับชาติสู่การปฏิบัติต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ **“ศาสตร์พระราชา”** กับการจัดการลุ่มน้ำเชิงพื้นที่ภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก ที่ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของชุมชน

๒.๒ เพื่อพัฒนาและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการจัดการลุ่มน้ำเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๒.๓ เพื่อสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อทรัพยากรน้ำและระบบนิเวศ

๒.๔ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้แนวทางการปรับตัวและเพิ่มความยืดหยุ่นของพื้นที่ลุ่มน้ำต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๒.๕ เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและภาคีที่เกี่ยวข้อง

๒.๖ เพื่อแสวงหาประเด็นปัญหาและความต้องการเชิงพื้นที่ที่สำคัญสำหรับการพัฒนาโครงการวิจัยและโครงการพัฒนาในอนาคต

๒.๗ เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายและกรอบแนวทางความร่วมมือในการรับมือผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน

๓. เป้าหมายของโครงการ

เป็นรูปแบบเสวนาผ่านระบบเครือข่ายออนไลน์ ที่เปิดโอกาสให้ผู้สนใจ นักวิชาการ ผู้มีประสบการณ์ในหลากหลายมิติ ร่วมแสดงความคิดเห็น โดยมีเป้าหมาย ผู้เข้าร่วมสัมมนาประมาณ ๑๕๐ คน ประกอบด้วย ผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา องค์กรพัฒนาเอกชน และเครือข่ายชุมชนเข้าร่วม โดยคาดว่าจะได้ข้อเสนอแนะและประเด็นสำคัญสำหรับการพัฒนาโครงการไม่น้อยกว่า ๑๐ ประเด็น

ในขณะเดียวกันจะเกิดประโยชน์ในเชิงบูรณาการควบคู่กัน เช่น

(๑) เกิดเครือข่ายความร่วมมือด้านการจัดการลุ่มน้ำและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

(๒) ได้แนวทางการพัฒนาโครงการที่สามารถตอบโจทย์ปัญหาเชิงพื้นที่และปัญหาเชิงระบบของลุ่มน้ำ

(๓) ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนางานวิจัยและการบริหารจัดการลุ่มน้ำในระยะยาว

๔. กำหนดการและรูปแบบกิจกรรม

เป็นรูปแบบของการจัดกิจกรรมสัมมนาวิชาการและสารเสวนา โดยมีวิทยากรกระบวนการร่วมบรรยายถึงประเด็นปัญหา และยุทธศาสตร์ และเปิดเวทีให้มีการอภิปรายเพื่อเสนอความคิดเห็น โดยมีกำหนดการดังนี้

เวลา	กำหนดการ
๑๒.๐๐ – ๑๓.๐๐	ลงทะเบียน
๑๓.๐๐ - ๑๓.๑๕	กล่าวต้อนรับโดย **ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สคาร ทีจันทึก** ผู้อำนวยการศูนย์สิรินธรเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
	กล่าวเปิดการสัมมนา โดย **ศาสตราจารย์ ดร.ศกร คุณวุฒิฤทธิรณ** รองอธิการบดีฝ่ายบูรณาการพันธกิจเชิงพื้นที่
๑๓.๑๕ – ๑๔.๐๐	การบรรยายพิเศษ เรื่อง **“ศาสตร์พระราชากับยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการน้ำเชิงระบบเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลก ”** โดย **อาจารย์ คณิต ธนูธรรมเจริญ** ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาพื้นที่ต้นน้ำลำธารและการพัฒนาภูมิทัศน์ชุมชน (อดีตข้าราชการประจำศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ)
๑๔.๐๐ – ๑๔.๔๕	เวทีอภิปรายเรื่อว **“การจัดการลุ่มน้ำในยุคการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก : ความท้าทายและโอกาส”** ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ในกระบวนการ ในประเด็นต่าง ๆ ประกอบด้วย (๑) แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลกและผลกระทบต่อลุ่มน้ำ (๒) การจัดการลุ่มน้ำเชิงพื้นที่เพื่อความมั่นคงด้านน้ำ อาหาร และพลังงาน (๓) เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการบริหารจัดการลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน (๔) บทบาทของชุมชนและภาคีเครือข่ายในการจัดการลุ่มน้ำ ดำเนินการโดย **รองศาสตราจารย์ ดร.กิติชัย รัตนะ** ผู้ทรงคุณวุฒิ (พิเศษ) ศูนย์สิรินธรเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
๑๔.๔๕ - ๑๕.๐๐	รับประทานอาหารว่าง ๑๕ นาที (นโยบายลดขยะและประหยัดพลังงาน)
๑๕.๐๐ - ๑๖.๐๐	เวทีเสวนาแลกเปลี่ยนความเห็น หัวข้อ **“กำหนดอนาคตการจัดการลุ่มน้ำไทย : จากปัญหาเชิงพื้นที่สู่การพัฒนาเชิงระบบ”** โดยมีหัวข้อหรือประเด็นแลกเปลี่ยนดังนี้ (๑) การจัดการน้ำและการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (๒) การฟื้นฟูระบบนิเวศลุ่มน้ำ (๓) การเกษตรและความมั่นคงทางอาหารภายใต้การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ (๔) การพัฒนาโครงการเชิงพื้นที่เพื่อการปรับตัวและลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยมีวิทยากรประกอบด้วย

เวลา	กำหนดการ
	๑) **อาจารย์ ทิศาปาโมกข์ บุญส่งประสิทธิ์** ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ๒) **อาจารย์ นิมิตร สมบูรณ์วิทย์** ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาลุ่มน้ำ ๓) **อาจารย์ สุทวิทย์ แสงก่ำ** ผู้เชี่ยวชาญด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ดำเนินรายการโดย **รองศาสตราจารย์ ดร.กิติชัย รัตนะ** ผู้ทรงคุณวุฒิ (พิเศษ) ศูนย์สิรินธรเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
๑๖.๐๐ – ๑๖.๓๐	สรุปผลการประชุม ผลลัพธ์และปิดการประชุมเสวนา

หมายเหตุ : รูปแบบของการสัมมนาแบบออนไลน์ อาจมีการปรับเปลี่ยนเพื่อความเหมาะสม

๕ . สถานที่และระยะเวลาดำเนินงาน

๕.๑ กำหนดการสัมมนา ณ ห้องประชุมใหญ่ ชั้น ๕ อาคารเทพรัตนวิทยาโชติ (สำนักหอสมุด) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

๕.๒ ผ่านระบบ online โปรแกรม Webex โดยประชาสัมพันธ์ให้มีการลงทะเบียนและส่งข้อมูลการเข้าสู่ห้องประชุม (วิธีการ ช่องทางเข้าระบบ ดูได้จากเว็ปไซต์)

วันอังคาร ที่ ๑ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๙

เวลา ๑๒.๐๐ - ๑๖.๓๐ น.

๖. ช่องทางการลงทะเบียน **https://watershed.forest.ku.ac.th/forum**

๗. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๗.๑ ผู้เข้าร่วมมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับศาสตร์พระราชาศาสตร์ ที่เชื่อมโยงกับการจัดการลุ่มน้ำเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลก ที่ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิต

๗.๒ มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๗.๓ ได้ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาเชิงระบบของลุ่มน้ำในระยะยาว

๗.๔ ได้กรอบแนวคิดและชุดข้อเสนอสำหรับจัดทำโครงการวิจัยและพัฒนาที่สอดคล้องกับปัญหาและศักยภาพของพื้นที่โดยเฉพาะภายใต้กรอบความร่วมมือลุ่มน้ำนานาชาติ

๗.๕ สนับสนุนการกำหนดนโยบายและมาตรการด้านการจัดการลุ่มน้ำเพื่อรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างยั่งยืน

๗.๖ เกิดต้นแบบความร่วมมือแบบพหุภาคีในการจัดการลุ่มน้ำที่สามารถขยายผลสู่ระดับภูมิภาคและระดับประเทศได้

๘. หน่วยงานดำเนินโครงการ **ศูนย์สิรินธรเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**

โทรศัพท์ : ๐๒ ๙๔๐ ๕๘๓๖ - ๔๐ Email : psic@ku.ac.th